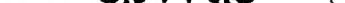

రుక్మాంగద-చరిత్రము.

య ప్తి గా న ము

ఉ. క్రీమధురోష్ణపుండవికీఁ కిక్కి ధరానతి కన్నుదామరల్
 ప్రిమును నవ్వు చింతవలిపాటిపుసుడు చెన్న కేశవ
 న్వామి రమావినోదపురసండ్లకఁ గొల్పెడు వాలుచూపులన్
 వేమరు నిమ్మరాట్టులుని వేంకటరామయమంత్రి నేలుతన్.

సీ. ఏనుగుమొగంబు కోడుకని యేవనింప
కమ్మలిరువురు పెను గారవమ్ము జూప
మొక్కువారిల కార్యమిన్ దక్కఁబరుప
నప్పుకాడిగు పెంకయ్య నే దలంతు.

ఖరహర్షియరాగం.

1. కరుణింపుము దేవ గజానన । నిరతిము నీమృదువరణ
కమలములే స్మరియింపక మాన॥ గజానన॥ కరు॥
2. పరమపవిత్రా భాసురగాత్రా । యరగయజ్ఞ సూత్రా॥
గ॥ పురహర వరపుత్రా॥ కరుణిం॥
3. కార్యభంగముల గడముట్టింపుము । ఆర్యా వీరయశస్క
యశః॥ ఆర్యజనశేయ॥ కరు॥

4. చింతల్లిపాదురనిశాంత నీమంత యేకదంతా॥గ॥నంతు
- పిరిస్వాంతి॥ కరు॥

చ. తిలకముబట్టి నెన్నోనటఁ దీరగుపాపటబాట్టుఁ దీర్చి మే
ల్లిలుగుబటాణిఁ గట్టి కుడిచేతను పాంపగువీణఁ బట్టి పాగ్గ
బల్కులొల్కుటందియఁపాదము పుల్లనిమోయు నాడుచు
న్నలువమొగంబునంగులుకు నాకులవారిక వాణిఁగొల్పెదన్.

సురట—లేది.

1. వందే జగజ్జననీం భారతీం । వందారుజఃతామందార
మాలాం కందాభరదనా మింకుచింబాస్యాం॥ వం॥
2. పద్యగద్యమయభర్తృహర్త్యనందాగీం । మణివాగీం
నద్యస్సంజాతవిద్యుల్లతాంగీం విద్యాహుగీం విభార్గ
గృహిణీం॥ వం॥
3. హాకేజాగ్ని చింతల్లిపాటిపురనదనాం । త్రాహ్మగ్రాతవ
ధనాం కంకణకింకీకేంకారలసితాం నేంకటరామూఢి
ధావనిమతాం॥ వందే॥

—• తోహార •—

కృమహిళాధిప చెన్న కేశవస్వామి శార్ఙ్గదావ
శ్యామరూపనవబర్హి కలాపక ప్రసుప్తరీతావ
వాణింగొబది శర్వాణిఁ దలంచి వారిరాణిఁ బ్రస్తుతించి
పాణిని పరీక్షింప వ్యాసుల ప్రతిభను గొనియాడి
వాగనుకాసము దగు వన్నయకవివయ్యఁ బ్రస్తుతించి
యాగవిధారను దిక్కయవ్వ నెఱ్ఱాప్రగ్గద వేడి

యక్షగానము

సంస్కారార్థ మేనని సుకవితాచార్యులు గనిన
 సంస్కృతాంధ్రభాషల తములకు హస్తములు జోడించి
 ౧. పరమసాఖ్యకరము సంవత్సరము
 కరము కలపవారము శృంగారకరము
 సిరికి పదేని సరిము కాపురపుపురము
 పారిక రామింబవిధుర మనంతవరము.

మ. యద్దపూడికిం దద్దము నుద్దవిడి విసిల్లుచు యన
 మదలాభిధానపగరమునకు సామీప్యమందు నుద్దామసంపల్లక్తి
 కిర వగు ననంతవరమునందు

—తోపార—

పట్టపాస) శాఖానురంధముడు చతురాననవంశజుడు
 ద్విత్వామజ కేసరి వెలసె యజర్యేదినిమ్మరాజు.
 ౧. అరెడు వంశక ర్త యగుటను మిన్నందె
 సతవివేర నొప్పు సవ్యయంబు
 వానియింటఁ బుట్టి వర్ధిల్లి మెరసిన
 వారు నిమ్మరాజువార లైరి.
 ౨. క్రీవత్సరము) లాశ్మిరపారిజాతముల
 రాజపూజ్యులు నిమ్మరాజువారు
 కార్యఖడ్గ) మాకిలనావోదీనులు
 ప్రతిభాన్వితములు నిమ్మరాజువారు
 వనవత్సరి కన్యాకరగిపాడైక
 ప్రారంభము నిమ్మరాజువారు

సర్దిచోర నేత్రానందసంధాన

రాజతుల్యులు నిమ్మరాజువారు

గీ. మానినీసరసిభామ్యమాణ మనుజ

రాజహంసలు శ్రీనిమ్మరాజువారు

చక్రిదాస్యసమృద్ధినిర్వకమోక్ష

గావ్యకాములు మానిమ్మరాజువారు.

—*తొవార*—

తమ్మికోలంకువ నమ్మివెలయు కెందామరలో యనంగ

నిమ్మరాజకులతలకులు విప్పులు నెగడి రజలదిశల.

సీ. బసవరాజాఖ్య కల్పకశాశ కెవని శు

భావతారము వసంతాగమంబు

ఆదినారాయణాహ్వయహృదామోదప్ర

లోహ మెవ్వనినవ్యరూపురేఖ

అన్నమృగర్భవారాన్నిధి కెవని య

భ్యుదయంబు శీతకరోదయంబు

తులకింప వేంకటాచలసహోదరతకై

దాల్చె నవ్వెడు దానధైర్యముద్ర

గీ. కంబుకలధాతకై లాసకామధేను

కాశకలహంస విశదవిఖ్యాతకీర్తి

యతఁడు వేంకటకృష్ణనామాంతరమున

దనరు వేంకటరామప్రహసనమాధి.

సీ. వేంకటరాయపృథ్వీసురమాళి యె

వ్యయియుపశాఖకు వంశకర్త

వేంకటకృష్ణనామాంకితుండైన త

త్వజ్జుఁ డెవ్వనికిఁ బితామహుండు

వేంకటగామాఖ్యవిబుధుఁ డెవ్వనికిం

జ్యోతి గూర్చిన యట్టి పెంపుతండ్రి

పూతచరిత్రప్రభూతసద్గుణమణి

వ్రాత సీతాంబ యెవ్వనిమాత

లక్ష్మీదేవమ్మ యెవనికులంపుకొమ్మ

యాత్మజుం డెవ్వనికి వేంకటాచలపతి

యట్టి శ్రీనిమ్మరాజవంశాంబురాసి

రామచంద్రుడు వేంకటరామమంత్రి.

స. మఱియు నమ్మత్తివనంతుఁ డనంతవరప్రత్యంత
గాఁనుం బగుచింతవల్లిపాటియందుఁ జెన్న కేశవాలయంబు జ్యోతి
ధారణంబుఁ జేయుంపునుం గతిపయదినంబు లందుండి యొక్క
నాఁడు శ్వశురనివాసంబున కరుగుదెంచి కృతపరిచితిగలవాఁ
డగుటంజేసి వంగలకులాలంకారుడ నగునన్ను రావించి శ్లాఘ
నోత్తిఃపూర్వకంబుగా నిట్లనియె.

ఈ. చింతవల్లిపాటి చెన్న కేశవునకు

నర్పణముగ కేశవాంకితముగ

వకుళమాలభంగి వలపుట్టిపడఁ జమ

తృప్తిగఁ గృతియొసర్పు గృష్ణయశవి.

వ. అనుటయు.

క. తపనీయవాసుశకుఁ డెం

తపల్లిపాటివగరధాముపకుఁ బర

త్రిపరధునకుఁ బాలిగ కే

కివవాహనునకును తెన్న కేశవున గొనిన.

మ. సమర్పణంబుగ నానేర్పుకొలంది రచియింపనుద్య
మించిన రుక్మాంగదచరిత్రమునకుం గిధాకృమం బెట్టిరనిన.

— • తోవార • —

శ్రీమంతంబు జగత్పావన మగునై టశవః మంకు

కామతైరినన్నిభు లనవద్యు లఖండితపోననులు.

మ. పరమతపోవ్యవసాయవంశస్థులై బ్రహ్మజ్యులై
పరమహర్షులైన మహర్షులందఱు,

• తోవార • —

విష్ణుదేవునకు నర్పణంబుగా విసివిధాన మమన

వైష్ణవయాగముఁ జేయుచుండుతరి వచ్చె యానం దటకు

వచ్చినమాతం గనుంగొని మానులు వ్యాసశిష్యుఁ డిచ్చి

చెచ్చెర పాద్యం బిచ్చి నముచితాసీనుం గావించి

పరమానందరసాంబుధిఁ దేలుచుఁ బాద్యవర్షు లగుచు

హరికథామృతముఁ గోమితలంపున నమ్ముచు నిట్లనిరి.

దర్శారు—ఏకతాళము.

1 వందన మిదిగో నార్క పారాణికవిరూప సందివిసుగధుర్య
ప్రజ్ఞావిజితసురాచార్య! వం॥

2. నదియునెరిమిది పురాణములెఱిగిన నోడె|| విదితంబె
మాకు నీజాడ|| వినిపింపుమయ్య సత్కథారే నీడ|| వం||
3. రాగామించిన బ్రహ్మాండపురాణమందున్న కథలు విన్నా
ణమందు|| విబుధులునవి దెల్పుచు జాణ|| వం||
4. అందురుక్తాంగదుకథ సుధాశంకు గై వెల్పులక్ష్మీత్రోబాం
దు కల్పించువీనులకువిందు వినిపింపుము ముందు|| వం||
5. పెల్లుగ చింతవలిపాటిలో విలసిల్లు హరిపాదధర్మక్తిరం
కెల్లు విశ్వపరసంబు జల్లు సల్లాపరచన మునితల్లజు
నికే జెల్లు|| వం||

తోపార

అపార్థించిన సాధుజనుల నాశ్వములకు వార్దించి
వినయవిధే కుశలమార సూరిమాని వినుపించిన మాడ్కి
ఇక్షురనాయకసూర్యుల చెల్లును పంపు మిగులు సంప
దాక్షిణ్యం విది యని కపితాతర్కిజ్ఞుల మెచ్చ
ఏకాదశిమాహాగ్మ్యముపేట నెరగు పుణ్యకథను
శ్రీకాంతానంద నీ క్రిత మిదె చిత్తగింపు మయ్య.

కీర్తన

ఇది వినుడి యేకాదశిమాహామ మారణ మోక్షలక్ష్మీ
కావ్యదము ఇహపరసుఖప్రదము పరిహవదము జెందు
దుము|| ఇతి||

1. హరిముగావించు కుమ్మర కైవలవనమృతము హరి
వాసరవ్రతము సుకృతకరము ములభతిరము || ఇ||

2. చీంతపలిసాటిపురనిశాంతమున వెలయు కమలాకాంత
ప్రియభక్తుని వృత్తాంతము వింత రవ్వంతః ఇ||
నోహర

భూరమణీమణికంతహారవిస్ఫూర్తి సనుకరించి
వీరవ్రాతలకు భక్తభూమి యన విదిశ్చాపుర మమరు.

క. ఆ సగరివిభవము నల

కానగిరముకంటె మిన్న కలచందంబున్

బూని నర్ణింపఘణిపతి

కేని యసాధ్యము విధాత నన్నగి నేలా||

నోహర

బ్రహ్మతీర్థియవై శృంగూదుర్ లవ్వుట్టగంపువారు

బ్రాహ్మణభక్తి పరాయణులై యెప్పట్టిన మొలగుదురు.

సీ. కన్యకావిక్రమమున నేలినవారు

వేదవిక్రమము గాంచువారు

అన్యవిక్రమమునం దాడితేరినవారు

మాంసవిక్రమమున మనెనువారు

మద్యవిక్రమమున ననువృత్తి గలవారు

దివిక లంచముం దినెడివారు

పాణిహింసానక్తిః బ్రబలి క్రమమ్రువారు

పుణ్యవిక్రమమునం బాదలువారు

గీ. చోరవృత్తికిఁ బాగుగిండ్లు సొచ్చువారు

జారవృత్తికి నెటకేని సాగువార

లేదుటిమేలుకు లోలోన నేడ్చువారు
లేమిచేఁ గుందువారలు లేరు లేరు॥

తోహర

విదిశానగరము రాజధానిగా విక్రమకంఠీరవుడు
మదిరాక్షీనవమదనుఁడు రుక్మాంగదుఁ జేలుచునుండు
పట్టమహిషిసంధ్యావళి రెండవభాగ్యలక్ష్మియై కొలువ
పట్టగమేలును జ్యోజనకభావంబు ప్రజలపై నిలువ.

వ. అంత నొక్కనాఁడు రుక్మాంగధమహీవల్లభుండు
మంత్రీ సామంత విద్యజ్ఞుఁడు పురోహిత హిత నట విట కవి
గాయక వందితసంబులు గొలువఁ గొలుపుండి “జ్ఞానవైరాగ్య
సిద్ధ్యర్థం గురుసాక్షోదకం విభ” యను శ్లోకపాదముం దలంచి
యనువమానతపోగరిష్ఠుండు బ్రహ్మర్షి శ్రేష్ఠుండును దమకుల
గురుండు శిగువశిష్టమహానుని రావించి భక్తిసంయుక్తి నాన
నార్హ్యసాధ్యాదివిధానంబులఁ బూరించి విదిశాధిపుం డిట్లనియె॥

గీ. ఏవ్రలమనలుపఁజీనతానవృద్ధి కలుగు

నేవ్రగముజేయ నమకూరు నీస్పితార్థ

మందు నిందును జరనుఖ మబ్బజేయు

నట్టినువ్రత మొక్కటి యానలే॥

తోహర

విషయవివేకంబులతో నరపతి వేడినపలుకాలించి

జననాథున కిట్లనియె ధవసి వాత్సల్య ముతనిపై నునిది.

క్షీరస

ఏకాదశిపుణ్యవృత్త మాచరింపుమయ్య సాకల్యముగ
వినుము సర్వోత్తమ మిది శోకమోహగుణ సోకంగ
నీయనిది॥ ఏకా॥

1. పామరులకైన బండితులకైన గామనోధాదులఖాడిం
చువజ్రమిది సకలేంద్రియముల చాంచల్య ముడిగించి
తిరికరణశుద్ధి సుస్థిరముగఁ గల్పించు॥ ఏ॥
2. ఆకలిదవ్వలనడచి కలకాలము శ్రీకాంతునిచరణసేవ
మరగించును॥ ఏ॥
3. చింతపలిపాటిచెన్న కేశవున కన్యంగప్రీతికర మనవర్గ
దాయకము॥ ఏ॥

వ. రాజన్! ఏతద్విధాన మెట్టివనిన దశమినాఁ జేశభు
క్తము నేకాదశియందు నిగాహరముగ నుండవలయు అహో
రాత్రుంబు వానిస్మరణపూర్వకముగ శ్రీచిత్రి పూజింపవలయు
జాగర మాచరించి మరునాడు ద్వాదశిపారణము సకాలమందు
ముందు బ్రాహ్మణుల భుజింపజేసి నిరువ్ధానిఁ దాను సుహృ
జ్జనులతోడ భుక్తిసలుపవలయు. పగలు నిద్రింపరాదు. ద్వాదశి
నాటిరేయి నశవంబుగుడువక యంగివాసంగమం బొల్లక నీమం
బీడేర్పవలయు. ఇది యుత్తమోత్తమం బగువృత్తరాజము దీని
నుల్లంఘింపనివారికిం గైవల్యంబు కరతలామలకంబు.

శోహర

మదమున హరివాసరమున గుడిచిన మనుజునిపాతకము
సదమలచరిత్ర యెన్నిపున్నెములు నలిగిన జెడచునుమి

గురుభామారతు దురితంబేనియుఁ గూలిపోవుగాని
హరివాసరభక్తాన్న దోష మడుగంటదు సరనాథా
గరువతనంబున నీస్తువతముఁ బరిహరింతురేని
సరకకూపమున బడుట నిష్కవము తరచికులాధరణ.

ఆ. అలుక చేతనై న సశనమబ్బమి నై నఁ
దెగులుచేతనై నఁ దెగువనై నఁ
సారిది హరిదినమున శుష్కపవాసంబు
సంభవించునేని జాలమేలు.

తోహర

తిండిపోతులకు నీ నియమము పెనుగొండవలెన్ దోచు
రెండవపద్ధతిఁ దెల్పెద విను ధాతీతలనాథమణి.

క. ఇట్టికనోపవాసపు
కట్టడి నిలువంగ లేని కాపురుషులకుం
బిట్టెనియు నట్టయినను
బట్టెడుపిచ్చము న్నీని భక్షింపదగున్॥

తోహరి

అనుచు వసిష్ఠుడు దెల్పి యధేచ్ఛన్ జనిన యనంతరమా
మనుజవరేణ్యుడు మంత్రీవిబుధసామంతాదులఁ జూచి

ఆ. ఈవ్రతంబునలిసి యిష్టార్థసంసిద్ధిఁ
బడయవచ్చు నని సభాదశమూర్తి
లాలకించి మిగుల హర్షసమేతులై
హితవు మీర న్నవతి కిట్లు లనిరి॥

కీర్తన

మే మీవ్రతముఁ జేయుదు మోభూపతి మీసాదంబు
లాన మోభూపతి స్వామి నీయాజ్ఞ మీరఁగలమా॥ మే॥

1. గురువాశ్రయమునందు గురినిల్పుచు హరివాసరమందు మ
రువక॥ మే॥

2. జన్మవ్రతింబుగ నాగింపుచునన్మార్గముతోడభూపతి॥ మే॥

3. చింతింపల్లిపాటివారిని నేమింతుము ఇంతకంటె నుక్మ
మెయ్యది॥ మే॥

తోహర

నిల్లవారు కీర్తిహరిదివసవ్రతి మెదవక చేయుండు

వల్లెఁ బట్టగాములలోఁ జాటఁబంపి నూనరులన్.

వి. అంత నానిలవరులు కంఠకాహళిమూర్త్యునిస్సాగంబు
లతోడ రాజవీధులయందు దిగుగుచు రాజాజ్ఞను బ్రకటించు
పించు తెఱఁగెట్టి దనిన॥

క. హరిదళమి నేకభుక్తము

హరిదినమున లేవక ల్నిరాహుల్పై

హరిఁబూనింపుచు లలిచా

గరమును మెరక నలువగావలయుఁ జూడీ॥

శ. ద్వాదశివారం హరిని

నేదించిన మెనుక యర్చవిప్రదనుల క

త్యాదరమున నిడువజ్జను

లాదటసాయుజ్యపదవి నందెదరునుడీ॥

తోహగ

తప్పరాదురాజాజ్ఞనుండి యిదితప్పినసాపమునుండి

తప్పకీప్రతిమ సేసినవారికిఁ దప్పదు మోక్షమునుండి॥

వ. ఇట్లు సాటుటయు గొన్నా శ్మశాదై నవశంబున హరి
వాసరం బానన్నంబయ్యె. నంత రుక్మాంగద ప్రమఖులైన సా
మంబందము

హంసగతిగడ

స్నానమునచ్చిరి సంభ్యసువార్చిరి, మానకవారినామ
ములు బపించిరి, దశమినేకభుక్తముగావించిరి, వశమతులై యు
పవాసంబుండిరి, హరిమంటపమని యటనేర్పరచిరి, హరిని శీర
మణినారాధించిరి, కలువపూలతో కవనములుగట్టిరి, మలయ
బగంధామలకము బెట్టిరి, అలరుతేనెతో నర్ఘ్యంబిచ్చిరి, శ్రీలోలున
కభిషేకమునచ్చిరి, తులసీదళములతో నర్చించిరి, బాళిమీరని
వాళులొనగిరి, పద్మాపియుడని పాటలుబాడిరి, పద్మనాభుఁ
డనిభజనలు జేసిరి, శరణి ముక్తికి శార్ఙ్గధరువకుం, శరణి
వేడిచిచక్రాయుధునిం, బరిహరింపుమాపాతకమనుచుం, గరిమ
మెయ బాగరముషరించిరి॥

గీ దెవలు తెల్లవారె డెనఁ జూచుకొండ నె

త్తమ్మునందు మునువనమ్ముతోన

బాంకమయి తనకు మంకెనపువ్వన

బాలమాకుఁ డొప్పె బాక్కిలిని

—• తోహార •—

హాసెన్నాన మొన్న పార్థివుడు భాస్కరు సేవించి
చేసేప్రేమిగ ద్వాదశిహారణ సేయబ్రయగ్నించి
శివుల నివుల బాంధవజనముల స్త్రీల కుటుంబినుల
శ్రేష్ఠులైన బ్రాహ్మణుల సహస్ర శ్రేణుల దీర్చించె.

వ. అంత రుక్మాంగదమహారాజు తనయురిలోని శివ
కేశవాలయంబుల కేగి యాదేవతాసార్వభౌములకు ఘోషశోప
చారపూర్వకముగ సహస్రనామార్చనంబుం జేయించి తీర్థ
ప్రసాదంబు లందికొని నిజమందిరంబునకు వచ్చునెడ.

—• తోహార •—

ఏ వీధుల బరికించిన వగిరం బేవాడం జూడఁ
బావన మిగునేకాదగ్గినతము పాటించుదొడఁగ
ధామశేనురుల నవరినై న శ్రీద్వాధ క్రిం జూఁ
పారణకు న్మాయుంటి రమ్మని బరిమాలెకువారు
కాంతలు పురుషులు పట్టాంకుశముల గట్టి సోయగముగ
సంతర్పణ మనియితగ బంతులు సాగించెకువారు
ఆమదానముల నన్నదానముల వాచరించువారు
అమితధ క్రిం కాంబూలదక్షిణల పర్పించెకువారు.
ఈ పాదులచర్య గన్గొని ప్రవర్తి మెచ్చుడు సామ్యశిలుడై
తోరపుకాక పాకములతోడగు భోజనకాల ద్వాదశి
హారణజేసె భూమిచరి బ్రాహ్మణభు క్రిపురస్సరంబు బం
గారమువన్నెమించె కలిగారపుకూటమి నంకు నెన్నగన్

శం. హుటకదానములు ౪౭

ఘోటకదానములు ౪౮ హింగోదానము

హుటక ద్విజకోటికి నిడి

శాటిదానము లొసంగె నన్యానులకున్.

అ. నిగర నిలువరించి నీమంబు పెంపునఁ

బగలు వినుదు నుండె భాగవతము

రాత్రిభుక్తి మాని రామాయణగ్రంథ

పఠనమున ముగించె వ్రతసమాప్తి.

—* తోవార *

ఆ దుష్కారగదకృత మిగులవ్రతమాహాత్మ్యంబునఁజేసి

శ్రీరాజులైన రాజ్యమంతయు నశేషవంపదలు మెరసి.

ఆ. కరువు గరువయ్యె నతిపుణ్యకాలమయ్యె

బాడివంటయు దరుచయ్యె బతుకమ్మది

నకలనస్యాభివృద్ధియు జగతి బరగ

వలయునన్నంత వర్షింతె నానవుండు.

ఆనందభైరవి—ఏకతాళము.

ఇదియేమియదృశము విదిశాసగరమున । మదనజనుకుని
వ్రతమహిమ యెట్టిదో! ఇ! క్రమముదప్పినచావుల్ గనుపించు
భోవు క్రిమీటకము లైన యమివురి జూడవు! ఇ! ఏకాక్షరి
యని విన్న నే బ్రాణియైన నానొనియున్నప్పటికి నాచారము
ల్లడు! ఇ! చింతపలికాటి లక్ష్మీధవుని మాయ రవంతలో నై
కుంక ముటచేరిదామె! ఇ!

— తోహార —

శ్రీకాంతున కర్పణముగ వశముంచేసి పుణ్యమున
వేరటి యేర్పడి సంధ్యావళిన్ వేవిళు బుదయు చె
సీ వెన్నెలతేటపర్వినయెందీగనా

దీగఁగోటి మేను తెల్లవార
ముకురమందలి గంధపుంబూరి కై వడి
దెరవకుంతెక్కిళ్ళు దెలుపుమించె
లేదమ్మిమ్మిగ్గ వ్రానిన తేజోకునా
నాటికిం జనుమొనల్ నల్లబారు
తెదరి చేడ్చు గండుచీమలబారన

మొదికి నూగారు విరియబార
నే. నీ మంచుదొరలిన చంద్రబింబమ్మరసంగ
మాము తెల్వలబార కెమ్మానిమార
గలికినడ మాంద్యమూనెను గాను బలసె
నలకుకకు దొమ్మిదవనెల నెమ్మినిండె.
తోహార.

నితవతుంబున గ్రహములుచ్చగతి జెందినకాలమనందు
నుతూ దుదయుంచెను సంధ్యావళిన్ శుభలగ్నమునందు
ప. క్రీమిలి పట్టపుదేవికి బుత్తోగ్నిత్రియగుట కల్లా
కల్లకగా వివి యంతఃపురస్త్రిలందలు
కీర్తన.

కనుగొందము రార యో కనకాంగులార మనసంధ్యావళి
ముదులమగలిడం గనెగటక! యవరాజోదయమాయె నవ

లా యేమందు కువలయానందమిత్తః నుభవ చేశురు ॥౬॥
నతిపతునానిందివ వ్రీతము ఫలియించె బ్రదిఫలముక్తియ
మాద్దులపాపం దుడమించె ॥౭॥ లేక లేక మనకు నీకాలమ్మునకు
జీకొనిముద్దాడ శిశువు భించె ॥౮॥ చింతపలిపాటిపురి శ్రీకాం
తుశ్యాపను సంతాపములే దనసిదిత వెనుబడియె ॥౯॥

తొహర

జానిల్లిం గని యానందించెకు జడికోయిలగమి భంగి
నాబాలుని గని నట్టుకొనిరి పరమానందంబున నొంగి.

౧. పుత్రోదయమాయెననుచు

ధాత్రీపతికి విన్నవించ ధాత్రీ యొకతె యా
మిత్రికులుఁ జూరి కాంచన
గాత్రీకి మణిహారమునఁగఁ గానుకఁ గాగినన్.

౨. పెరియు సమ్రాజ్యలీలమృగండు మహాల్లసంబునఁ
బుత్రోదయంబు నెరిసి పదిరెండవనాఁడు పుణ్యాహవాచనపురస్స
రంబుగఁ బుట్టిపట్టికి జాతికర్మ గోవించి సకలసత్పురుషసభా
మధ్యమున ధర్మాగమం దనునామకరణం బిడుటయు నాబాల
కుఁడు బాలచంద్రునిఁ బోలి దివ్యవివేచనార్థమానుడై

తే. గీ. వేదశాస్త్రపురాణప్రవీణులఁ గని
యస్త్రశస్త్రవిరోధముం జూచివేరి
పూర్ణచంద్రునిమాడ్కి సంపూర్ణకళం
నరఁడు నిద్రపుకులుకుపాయుక్తున నుండె.

—* తొవార *—

లేనసుతునకు మాళవభూపాలకనయఁ జంద్రరేఖ-
అనువంశగఁ బరిణయ మొనర్చె రుక్మాంగదవశఁగి పీక-
పావనచరితుని ధర్మాగదు పారిపాదధర్మనిరతు
యావరాజ్యమన కధిపుజేసె జయ్యన సుతు ధ్మభరితు.
అ. మ. రాజవలసఁ బ్రజకుఁ బ్రజచేస రాజు.

కమ్యతాంఘ్రిసేవ యగ్గమయ్యె
మోక్షలక్ష్మీతువకు మూలకందంబయ్యెఁ
గాలు నింటితోవఁ గట్టువడియె.

—* తొవార *—

నానాటికి యమలోకములోను నారకు లరుదైరి
భానుసుతుని సామాధ్యులక్ష్మి శ్రీభ్రష్టాంబుదమె.
తీ. గీ. చింతలుచుఁ గార్య మెద్దియుఁ జేయలేక
చిత్తగుప్పులు నిదధటశ్రేణిఁ దక్క-
నమ్య లేవారువోపని యామ్యఁ గరి
నలమి గోలువుండె దక్షిణాధీశ్వరుడు.

న. అంతటఁ ద్రికాలవేది త్రిలోకసంచారియు నగు
నారదుండు

శ్రీశ్రీశ్రీ—కమాన్.

రే రే మానసహరిం భజ రే శారీరిం వనమాలినరం
మదనకొటిమోహనమామ మధురాపురభోకులదీపం || రే||

శంఖపం చక్రిపం గదిపం కామిపం నిందపలిపాట్పునిల
యం చెన్న కేశవస్వామినిం || రే||

— తోహార —

నారాయణనామమును స్మరింపుచు నారముఁ డటకుంబోగా
సారమునికి నెనురేగుడెంచె నా శమముఁడు స్వాగత మకుగ
ఆసనార్ఘ్యపాద్యముల నొసఁగి సంయమికి వందనము సల్పి
వాసిదొరంగిన వేసముతో వై వస్వతుఁ డిట్లనె మదిఁగలఁగి.

హిందుస్థానిముఖారి.

సురమునీశ్వర చూడఁ బి మూరవోయెను రాజ్యము
వారవారి యిది యెట్టి యన్యాయకాలమొ నరకములు పర్ధ
మామొను నా కేటియధికారము || సుర ||

ఎక్కడి కేగిఁవో యిన్పువముక్కులకాకులు అక్కటా
యబ్బుగంటుగా నగ్ని నంధము లారెను || సుర ||

అసిష్ఠరికాచనము లంధకూపములు పన చెడి పూడి
పోయెను బావులు రార్తెరిగా || సుర ||

చింతిపలిపాటి కీర్తనరునిక్యవ లేక యింతిటి పుణ్య
మాయెను నే నేమి సేయువాడను || సుర ||

— తోహార —

నికలచిత్తుడై యంతకుఁ డడలుచు విన్నవించుటయ
పకపకయని నగి పేరుపకు మీవని వరమమునీంద్రుఁ డనెను
కలహాశముడని నాఁలుకులు లెక్కగఁజూడనుగద మీరు
కలతెరంగు వివికాపగిరికిదని తెలియ నందియముఁ దీరు
చ. తఱిఁగొని దీర్ఘరోగి కువలంపహరం బగునె పథక్రియా
సురముని వాక్యముల్లరనినూతికి డెందముకందడంప గిం

కను నతిసూధవ ర్తను స్వకార్యపరుండగుజాంఘికోర్తమక
నరణనవృత్తి సంపె విదికాపురిదొట్టిన కింపదంతిక్త

గీ. అంతి నొక్కపాపి యడలుచునయమి

ని పురమున దొంటిపాపఫలము

లనుభవింపఁ గింక రానీక్షుడై నభా

స్థము నందు నిలిచె శమనుమోక్ష

మ. ఇవద్దినయవరాధిని చిత్తగుప్తుఁడు దేవుఁయెనుట
నవ్యమాడ ననివృత్తిమాణము జేయుచుటయు నభ్యుదయము

కీర్తన.

కండకొన్నచేత ముండగి తెలకొఱకుఁ గడగఁజ్లుపడి
తిని గొన్నాళ్లు తిండిపోతు నై దేశదేశము తెల్లఁ దిరిగి వేసా
రితి గొన్నాళ్లు పల్లెపల్లెలు దిరిగి పల్లెవాడతొ గోడిపందెము
లాడితిఁ గొన్నాళ్లు యల్లాలి నొల్లక దొంగపనులుచేసి కల్లు
చాచితిని గొన్నాళ్లు గంగాధరుడ నై గోల్కొండలోమఱ
గాలముగడిపితిఁ గొన్నాళ్లు అంగీలపై జోడంగీలు దొడిగి
యప్పొంగుదుఁ దిరిగితి గొన్నాళ్లు తోవ్రతవలను ముల్లంప
గొట్టితి దులువతసంజుఁ గొన్నాళ్లు తేవుఁ జంపి చెప్పు
జోళ్లు బాపల కర్పణముంటిని గొన్నాళ్లు అప్పు పైఁబెట్టి య
నాధలోంపల నమ్మిందిరిరితి గొన్నాళ్లు తివ్వపాత్యక్షములఁ
జెప్పనేర్పినని తారసిల్లితిని గొన్నాళ్లు పెక్కుమారులు చంట
కుప్పలోనిట్టిది పేలారగొరికితి గొన్నాళ్లు ఒక్కరినమున
చిచ్చగాండ్రైతిఁ గుక్కలతోలితి గొన్నాళ్లు మంచిచెడ్డలని
యెంచక చాటుగ లంచముల్లాగితి గొన్నాళ్లు ముంచాలపైఁ

గూర్చుండి పెద్దల నిరసించి లేవనైతి గొన్నాళ్లు చింతపలిపాటి
పారిసాక్షిగ భవచింతలో మునిగితి గొన్నాళ్లు వింతలాడి వేళ్ళ
కాంతకురవజైవిత్తముఁ గోల్పడితిఁ గొన్నాళ్లు!

—• తోహార •—

ప్రేమనాయకుఁడు సుకృతదుష్కృతవివేచన మించుకఁ జేసి
దూతలార యీతని కారవమున దోయుడని యెదగవలసి
క. ఆవిశాపురము భటుఁడు

• వేవేగము సాద్వియచటివిధ మరయట జం
తా విష్ణుఁడగుచుఁ గ్రహమృతి లై
వవ్యకుమ్రాని నలిచి వడఁకుచు పనియె.

కీర్తన.

ఓదిశాసగివృత్తాంతము విన్నవించు దండధరి సాంతము
దుక్తవన్నిభస్వరావవతుఁడు దుక్మాంగదుం డనురా జేలును
ఏకాదశినా జికాలము క్రికాంతని బూజింపుచుండును
పట్టభద్రునిచర్యపట్టువడిపదిపట్టగానుబల్లెలందుగ్రహకుచున్నది
క్రికాఁభక్తులె యెగుకరముననాచనుటమోహయత్తులె రిగా
చింతపలిపాటిక్రికానుం డంతకునకుఁ కక్కనీయఁ దాడవులని!

—• తోహార •—

నో రాడక వెళ్ళుచు భటు డీగతి నొడివిన వాత్తలకు
నారదుదిక్కు మొగంబై కమనుఁడు నమ్రపదమొ డగుచు
శివశివ కార్యముజెడియె ని కక్కడిచింతాక మాకు
నవికవక్తరిగ నాకు నేటితో రాజ్యముగాము దీరె

నననాయంబున నేలినరాజ్య ముగ్రదీపాలాయె
నానరివారికి దిక్పాలకులకు నవ్వేమకాయె
మానినాయక షర్మపీడూరా మాపాలిటిజీవా
ఏనొనరింపందగినకార్యగతి యెద్దియె సేవిముక్త

వ. అనుటయు నమరముని యట్లనియె

కా. అనుక్రూరగదభూమిసానుశృత వ్యాపారమే యీవివ
ద్భారంబున నమర ర్చనీకురవివుతా నేను మీవానితో
నీరేణననుపాలికిం దనుము వానిభర్త యెట్లెఱుగా
నీ రాజ్యంబును నక్కజేసి మరల నీ ప్రక పోనాడుకే.
ఁ. అనుచు బ్రయము బల్కి యమరమనీంద్రుడు
'బుంటితో'వ వీణె మీటికొనుచు
కోయె నవ్వరముగ భవనగోయను నందు
వ్రాతముతోల్లఁగోవు వారర డెఱువ.

అనంగభై రవి—రవి.

1. కనానుడు వ్యాధివెడలెపుడు నవ్వరము మునుకు అమర
మునీంద్రునియూరది గైకొని కమలసంభవుని కరుణ
బడయటకు క.

2. అహిసాంకుమండలంబో యెఱుగ మనైమునందు
హాటకగోటీరము నెఱుగ దహంకరిలన దండ్రిలు
మెదయుగ నుహిపతురందిముపై నెక్కి క.

3. కుంత గదాని పాశాంకశముల నిదధటులు చాల్చి వె
దలఁ జేరి కొలువ దశముల భంతివరద మానరిఁదీర్చు
మిది చింతవలిపాటి శ్రీవని నేడుచు క.

— * తోహార * —

లోక నాయకులు మెచ్చ చతుర్దశలోకంబులు గనుమః

లో శీశ్వరుఁ పురద్వారంబు విలోకించెను యమఁడు

గీ. నావిధి గాయత్రి సరసనాగేమఃఖ్య

రెనాపిశిహసంబు లొక్కవంక

సంక సావదులు సదసద్వివేకులు

యోగింద్రసంఘంబు లొక్కవంక

దేవరాట్పరమఃఖులు దిక్పాలు లొక్కవంక

నురుతపోనైష్ఠికు లొక్కవంక

గమది గంధర్వ కిన్నర యక్ష రాక్షసు

లోకవంకఁ గులగు లొక్కవంక

గీ. గీ. వర్ణరమలు రవ్యాదిరవగ్రహమాలు

ఞ్జ్యోతిషులు సహారాత్రములును మాన

వక్షమాలు ముత్యపులును వార్ష్యములబలసి

క్ష్యలువఁ గలుపుడె బలుకంకవికిమగఁడు.

ఎ. అట్టియెడ సమర ర్హింహద్వారమందు బులాణి
ముండిగ్గి కమలనంధనాస్థానంబుం బ్రవేశించి సాహోదినాదం
బుశేయుచు సాగిలంబడి ముక్తి యోదేవా మిరిచ్చిన యధి
కారము మీర గైకొనుఁడు ప్రభుత్వంబు లేని నానోటివారికి
రాజదిహ్న ము లేలయని యాజ్ఞావ్రతముం దిగిచి ముందటఁ దెట్టు
లోప విరించి నలగు ముదరి హరించుటయు సంతకుఁడు పరి
భ్రష్ట రాజ్యవిభ్రంతుడు జ్ఞానంబు నదిలిచేరి గుండలకాంక్షా
ముల నేలంబడఁచి యెట్లునెట్లు

— శ్రీ రస —

1. ఇంక నేటినుమానికారము వంకజనంభవ! సంకటముల మాన్వంగి వే కరణార్థిని గావగడె! ఇం!
2. తువ్వబట్టెఁ గాలదండము దొరజవయ్యుడె! గుప్ప గూలె గాలపాక మివ్వకు నిస్సారంబై! ఇం!
3. ఒక్కపాపియైన గానరాఁ జొట్టిడివరీతి నక్కట యిక్కా లంబున దిక్కలేనిరాజ్యమామె! ఇం!
4. పోయిపోయి క్రొంగుటాయెను బురలక్ష్మీనగ్వము భంగ పడితి నేటికి ధుక్కాగదవృత్తములముగ! ఇం!
5. చింతవలిపాటికీహరిచేసిన పని యిది యింతకు మా నాయనిది నీమర్దక ప్రిప్తి చెను! ఇంక!

— శోపార —

వ్యాకులత్వమున కత్తిగుప్తుఁ డెది వ్రాయఁ జేయిరాఁకి
అకులు గంటయు నజ్జగించి నృపామందు నున్న వాఁడు
ధరణి మానవు లావ్రాతరాజముఁ దప్పక యొనరింప.
వరకమందు మున్నుండిన పావపురము దివిజనిది.

వ. శ్రాత్రసీమవద్ది పాత్రసీమఁ గోల్పుచ్చె వనటప
సామ్యముగా రాజ్య మంతయుఁ జెడెనని మంగలాపు గాని
తెన గనికరించి చతురామ్యం దిట్లనియె.

— పర — పరకము.

1. రాజ్య మెప్పుగింపనల కనికమాభ్యుధర్మరాజా
పాత్రసీమాపాత్రసీమ బాగుజేసెనరాజ్య!

2. పున్నెము పాప మీ రెండు పొందకపోదు నరుండు
జెన్నెల చీకటులలిల పెలయంచునుండు! రాజ్య!
3. హరికి బిలియము హరికి బాగి మైవ్రవ్రము జెయవె
బూనఁ దరముగా దెవ్వొత్తైన ధర్మపాన! రాజ్య!
4. ఒక్కక్కత్రావంబు బన్ని చిక్కపరది పుడమిరేని నొ
క్కపొద్దు నోము మరపూనఁజేసెద! రాజ్య!
5. కల్లగాదు లెమ్ము చింతపలిపాటిచక్రి సమ్ము మెల్లకా
లమ్ము రానీయఁ దీవ్రమాదమ్ము! రాజ్య!

• తోపార • —

కాలపాశమును గాలదండమును గైకొని యంతఃకడు
కాలింకరులుగొలువఁ బరముకై కదలె మహిషవాహనుండు
సీ కృంగారరసములో బంగారురజ మిడి

యతిసుకుమారతన్వంగిఁ జేసి

యిందుబింబపుసారు హేమాంబుజపుత్రు

నెగడించు సాగసె నమొగమమర్చి

వాడిచూపులకెక్కు లేడిచూపులకెక్కు

గల మోహపుంగన్ను గవ నమర్చి

చామరంబులసొంపు కై వాలముల పెంపుఁ

గూర్చి చీకటికప్పు కొప్పుమర్చి

తే. గీ. పెండ్ల గజవిమ్మపెండ్ల రాదినవసిండి

గుండ్ల గల్చిన గుబ్బపాలిండ్లమర్చి

కొరతగలరట్లు నందందఁ గొడువదీర్చి

నగ్న నూతనకృంగారవృష్టిఁ జేసి

న. పెండియునాజగన్ని రాత్రితనవిసర్గమాహాత్మ్యంబున
చైతన్యంబు గల్పించి మోహిని యనిపిలువ నాపు త్తదిబామ్ర

కం. మొకమిత్రై లేనగవున

వికచాంబుడినేతికళలు పెరియఁ బలికె నా

మకరాంకురకును గేరి

శుకనల్లాపములయెడ నమాయ జనింపఁ.

వ. తండ్రి నావలన గాఢగుకార్యం బెద్దియో నెరివి
మృదుటయు.

ఉ. బంగరుబామ్మ మందరముపై నివసించుము ధాత్రియందురు
త్తాగదుఁడఁచరించువతిమారడిబుచ్చటకార్యమెరియుం
బొంగుచు రాగలం దటకు భూపతిరాకకు వేడియుండి నీ
కుం గలనెచ్చ సూపి నృపకుంజు నీదగు బంటుకేముమా.

—• తోవార •—

సామాన్యఁడు గాఢాస్పృహలకుఁడు నద్భుతకల్పకవల్లి

ఎఱుఁగిచ్చి విశ్రాంతిమును మరపింతుమా నృపతిపైఁరాగిల్లి

వ. నాపుడు నమ్మోహిని విని నెప్పుడు.

కీర్తన.

1. నారెంద్రీ వినుమా నా ప్రజ్ఞఁ బాడుమా యీశ్వరా
ప్రాయమున కింతటినందిగ్ధమా! నా!

2. ఘనకార్యమా యిదే జనకా యసాధ్యమా ఘనఁ డా
స్పృహలుఁడు కానిమ్ము దూరము! నా!

3. చోటికిలొంగనిపురుషులు గలరా గోటగొలుచువని
గొడలిగావలయునా! నా!

4. అగః డెంతవాడు రుక్మాంగదభూపాలుడు రతిరాజు
బారి సారంగముగాఁజేయనా! నా!

5. చింతపలిపాడ్పుడీపరి సాక్షిగఁ బంతమీడేర వ్రత
భంగము గావించెద॥ నా॥

కం. అవిపగ్గెలాడుతనయకు

• వసజాననుఁ డొసఁగె జాళువావీణెను

గ్రీష్మన నాపెనభవ్యతయై

పనివిరియెద ననుచు దివిజవధమున పెడలెన్.

కీర్తన :

1. వచ్చెమాహిని వసజాయతాక్షి విచ్చలవిడితోని నచ్చె
లులనుగూడి॥ వ॥

2. ఇందు శేఖరు నిషకామేశ్వరు డెందమంచు నమ్మి మంద
రాబ్రీకి॥ ఇం॥

3. మేటిదింటిపలిపాటి మురహర్నిరై బాటపాడుచు నవ్యూహ
టలాడుచు॥ వ॥

—• తోవార •—

భూలోకంబునగలపట్టణములఁ బుణ్యారణ్యముల
లీలాగతిఁ దిలకింపుచు మందరకైలమునకుఁ జేరె.

గీ. మందరగ్రావమున రత్నకందరంబు

మ్రోసి మాలూరవనికి తూర్పుననవీన

భాళభక్త్యవ్రతా నముద్యోమై

యిష్టకామేశ్వరాలయ నిందిగాంచె.

మ. అచోట విమానంబు దిగి ప్రియవయస్యులుం
దానును పుష్పాంజలులు ఘటించి నవరత్నలింగమున నభిము
ఖులై యిట్లుని ప్రస్తుతించిరి.

కీర్తన.

నమో నమో నమ శ్రీవాయు తే నమో భవాయ తే
క్షమాగ్రధాయ శూలినై చంద్రమాళినై నమః
శామనంహరాయ నాగకంఠాయ తే గరళగళాయ తే నమః
మరణవిదూరాయ జగన్మృగళాయ తే నమో భవాయ తే
మానసవికారాయ దక్షహృహరాయ తే నమో భవాయ తే
మృత్యుహరాయ గాంగమస్తకాయ తే దిగంబరాయ తే
చింతపరిహారపురశీధరాయ తే త్రిపురారతకాయ తే

మ. అని యీశ్వరధ్యానిష్ఠాగరిష్ఠయై శివాలయము
నిర్గమించి బహిర్ద్వారంబుముందట శిలావేదికపైన సభజనమ్మ
తోడ సుఖాసీనయై వీణాగానముం జేయుచుండె నచ్చట.

— శ్లోకారంభ —

వనజసంభవునియాజ్ఞచేత మృగవర్గం చిలపైఁ బుట్టి
మునుగొని రుక్మాంగదునిరాధ్యమును ముట్టడించెఁ బలపట్టి
శ్లో. గీ. పంటచే ల్మట్టి మల్లాది పైరుఁ జెఱచి
మోరతోపుల ఫలవృక్షములను గూల్చి
యడ్డమగువారిఁ జంపి యావడ్డలేక
మెండుగొని తిరుగపాగ నా మృగకులంబు
మ. ఆ యాగడమునకు నిలువ నీడఁగానక పంటకావులు

మృగోష్టదవమునకు వెరచి యాస్థానమందున్నరుక్మాంగదుని
మృగ నిలిచి ముక్తి యేక వాక్యముగ నిట్లనిరి.

కీర్తన.

తప్పింపుమయ్య మాబాధ నీవుదక్క మాకింక
దిక్కిది నరనాథా చూరగొన్నవి పంటచేలు కారుగ్రమ్మినది
కానమెకాలు! తప్పిం!

ఎక్కడిమాయకాలము యొక బక్కగొట్టెనైన దక్క
నీయవు! తప్పిం!

రా రమ్మ మామేలినవాడ కోరుకొండమీద ని
రాముసేన! తప్పిం!

మన్నుడు చింతలసాటి చెన్న కేశవస్వామి నిన్ను
జూపెను! తప్పిం!

—తోహరం—

సాహి వేటకు దగుయన్నియును సత్వరముగ పొగింపు
ఆ మేకమలరాయిడి నూనిచి మా యలబడి వారింపు.

మ. అనినఁ బ్రజలకు రా నిట్లనియె.

కీర్తన—శ్యామరాగం, ఏక తాళం.

అన్నలారా దయాభూలారా కన్నులుచల్లగ మిమ్ము
గంటి నేటికి! అ!

వేగ్గు కోచిన నట్టివెకలుగలిగిన నోగుబాగులకు నీ
నై యంటిని గద! అ!

విన్నకోవక నన్ను వేయిసేయక మిన్నలు పెద్దలు సం
ప్రీతినుండుడు! ఇ!

అలసింపక కష్ట మనితలంపక వాలుమేలంబులను గూల్చి వనము కేగెద॥ అ॥

నంతసిల్లుచు మీ టూ నదనములకుఁ బొందు చింతపలి పాటిహరిసేవ నలుపుడు॥ అన్న॥

— తోహరి —

కనకరంబు కలిసింది మిగుల వలకారితనంబుగఁ బలికె
అనయితిది నీ మాటల నల్లన వనవిపాలకుం డనిపె.

గీ. ఏను వచ్చుదనుక యిల

నేలుమని గాజ్యభారమెల్ల తన కుమారుకునకు

నొప్పింది వ్రతము దప్పకు

మని విదిశాపురప్రభుండు సంధిమమున.

కీర్తన—బృందం.

వేటలాడవెడలెను రుక్మాంగదృపతి గూఢేటసాధన
ములతో వీటబుట్టిన వేటకాండ్రితో నాటవి బలముల్ కో
టానకోటు లనుగమింపఁగ॥ వేట॥

కండక్రొవ్వుచేత మహత్కాశానీమల్ నింపి మెండుబల
సిన గండభేరుండముల్ ఖడ్గమ్మగముల్ వుండరీకి వేరండ వ్యా
క్రముల బెండువరచ॥ వేట॥

చింతపలిపాటిపుర శ్రీనివాసుని యంతరంగభక్తుడు
పాంతలఁ బొందుచు రంతులుసేయుడు బంత మెలర్పఁగ గాం
తారవిధి॥ వేట॥ — తోహరి —

గవాసచేశమున కివ్వధమున నుక్కలుడు ప్రవేశించి

బహుభంగుల మృగయాదినోదముం బొలింపె న్నింది

సీ. శార్దూలచయము నిశాతహేతిని వ్రచ్చి
 పటుబాణముల లేళ్లఁ బారఁగరిమి
 గండభేరుండవేదందాలి సమయించి
 కిటులబలంబులం గీటడంచి
 కంఠీరవముల గ్రక్కదలకుండ వధించి
 శరభదుర్భరజవనత్వ ముడిసి
 వాలమ్ములేసి సివంగులఁబోరాడి

భల్లూకములఁ బెక్క తుగ్గడంచి
 తే. గీ. చిటుతపులులను శశముల జించిచించి
 దోర్బలంబున జంకల దోలితోలి
 జమిలి ముక్కానిమేకములం జంపించి
 గాటమిగ సల్పె భూవుఁ డాఘేట మచట.

వ. ఇట్లు కూర్చొమ్మగాకులమైన యనేకమహారణ్యం
 బులు జొచ్చి మృగయాశిసోదంబు నెరవుచు నెట్టకేలకుం
 దోడి సై వికుల కదృక్కుండై యొక్క కురంగము పెంటఁ
 దురంగముం బరపుటయు నా లేడి యాశ్రమమృగము గాన
 రుక్మాంగను వామదేవాశ్రమంబునకుం గొంపోయి యచట
 సదృశ్యంబై సంత.

—తొవార—

పుణ్యాత్ము డీతం డనివిదిశాపురపతిరాక కనుగొని
 మాన్య లై నతాపసు లయడొందిరి వన్యఫలంబులఁ బూని
 క. ఎదుగుకొన వామదేవుడు

మాదమున రుక్మాంగదుండు మొక్క నశని 30

పాదవగఁ గుళలమె రుక్మాం
గద యుడించి పలికె నా వ మెనఁగన్.

ఆ. మె రాజచంద్ర మందరమునందు నిష్టకా
మేశ్వరుండు పార్వతీశ్వరుండు
గలఁడు భక్తలోకకామితకల్పక
మతనిగొల్చి శుభము లందుమయ్యె.

— తోహరం —

నమ్మతిమీరగ వామదేవమునిశాసనమున నృపుఁ డరిగి
అమ్మహీధరము దండ సేవలను వాయరత్నఁబూ దొరఁ
మందానిలుఁ డల్లన నెమరుగ రా మానసాబ్జ మలరార
మందరాచలం బెక్కె నివకులుఁ డమందానందము మీర.

గీ. అచల మెక్కెనో లేదో రుక్మాంగదునకు
నెమరుగోల్పి మోహినీ కృతముగోజ్జ
వల్లకీగాననినదంబు వలపు మందు
పగిది తహతహఁ గల్పించె భావమందు

కా. నానాటం జెవులార తుంబురుని వీణాగాన మాలించితి
న్నానాటం జెవులార శంకరుచీణాగానము స్వంటి ము
న్నానాటం జెవులార నారదుని వీణాగాన మాలింతు ము
న్నానా డంతమనోజ్ఞహానటులు పొయింపంగ లేదా ఘనుల
గీ. అనుచు భాగదీక్షమీర శివాలయమున
పూరిజాతమగంధంబు పోల్చి కొనఁగ
వీణవాయించు మోహినీనిదుఁమోక్షి
గాంచె నరవతిఁ గన్నులకమపుదీర.

జంఝూటి—ఆట.

- 1 ఎవతో బలువన్నెడిగా యీజవ్వని నవ్వనగురూఁ
నుతో నివ్వటిల్లుచున్నది॥ ఎవ॥
- 2 మున్నెన్నఁ కీవన్నెలాడి కన్నది విన్నది గాదు పెన్న
నికోడలకన్న మిన్నయై మెరయు నిది॥ ఎవ॥
- 3 మక్కువదీరగ దీని చెక్కిలి నొక్కగలిగినక్కఱతో
ముక్కంటి కొక్క ప్రోద్దుడేనా॥ ఎవ॥
- 4 మొలకనవ్వుకులుకులాడి తిరుకుబెరుకుచూపులది పలు
కునో పలకదో దీనిభావ మెట్లున్నదో॥ ఎవ్వ॥
- 5 చింతిపల్లిపాటిపురీచెన్న కేశపుని దలచుచు సుంతయిన
నావంకఁ జూడదింకేమిసేతు॥ ఎవ॥

ము. తనుజేరం జనుదెంచు భూపతిని గాంతారత్న మల్లంతటం
గని యాత్మీయనశిజనప్రకరముం గన్నన్న గావింప నా
వనితల్ దిగ్గున శేచి యేగి రుచితవ్యాపారపాకీణలై
యనుమానింపుచునుండ దివ్యనతిదాయుఁగోయి రాజిల్లనుకా

జంఝూటి—జల్వ.

- 1 ఎవ్వరిదానవె నీవృత్తాంత మేము చెల్పు కొవ్వరి
జోని సాగసై న కోడెమితారి మరుకటారి॥ ఎ॥
- 2 త తరమైన నీకుఁ దగినముగవాడ నేనె గురంతలు
బ్బలాడి ప్రత్యుత్తర మీయవె చయ్యని॥ ఎ॥
- 3 మాటికిఁ జింతపల్లిపాటి చెన్న కేశపునిపైఁ బాటగడు
చు నీదెమిటి మేళించెదవు॥ ఎ॥

—* నోనర *—

ఎనిమిది వివిధములగు నోనర మేలువాడ నేను
 కలువగిరి రుక్మాంగదుఁ డందుకు కరుణింపవలె నన్ను
 ఆలింపవలె నాపలుకులు మర్మము జాలింపవలె లలన
 పాలింపవలె తస్వంగి మనస్సునిబారి కోర్వఁజాల
 నాతోడం బ్రయథావలొడవ నామద్దులగుమృత
 చేతు లొగ్గితి నీచిత్త మ్మెటుజేసిన జేయఁగదే.

క. పలరాజుచేరి బంగరు

చిలుకా పలపులకడని చిత్తరుపలకా
 మొలకనవ్వుగులుక నాతోఁ
 గలికీ పలుకడవేమి కారణములుకా.

దర్బారు—ఆట.

1 ఏటికె యీ బిగువు నాతో నొక్కమాటాడ నుండి
 పవు పాటలాధరి యొక్క మాటైనఁ బలుకవు నోటి
 ముత్యార్ చిందునా పలుకలజాంటితేనె లూటలూరునా
 మధారపపుతేట జాలువారునా నోటిమాటలకైన నోది
 కొన నెరినా! ఏ!

మీటినివిద్యుగుచ్చలైన నీచువరంబుకాని నకలింభునా
 నవరత్నాలవీడె మేళగింతునా నెరనీటులు గులికింతునా
 నయ్యూటకు నిను జార్చునా మందిపాటలొడవ మరు
 ఘోటి గుణములవేటి! ఏ!

8 చింతపలిపాటి చన్న కేశవున కర్తవ్యంబ సేవకుడన నీయం
తరంగము డావకె నీమంతనము దెల్పక వలవంత య
గ్గల మాయెనె కంతుకేలిని నన్ను గలసి సుఖంబుపెంపె॥

ఆ. వె నిన్ను గాంచినట్టి నిమిష మెట్టిదోగాని
మనసు నిలువడా మధురవాని
యెల్ల పుడమిరేడ్ల కలికయై ముచు
వానిమీఁదఁ గరుణ వలవదొక్కొ.

—*తోహర*—

రసికముద్ద) కనుపింప వచించెడు రాజన్యని దెసఁ గాంచి
మాసిముసింపగ వంకురింపఁబలికె మోహినియగు న్వింది
కీర్తన.

1 పరిసరి పట్టు తగవుమాలి ఎల్క దొరకు న్యాయమా
మరుంకి లోగి మేహ్య మైవమాటలాడ భక్తిమా॥ప॥

2 ఒంటఁ నెచ్చోట నై నువిదలుండువేళ జటల
పోడదని సార్వభౌమ యెరుగివ॥ పర॥

3 అతివకు నిష్కారణము యాడికఁ గల్పితురా వె కి
తె కి బెడదఁ దెచ్చిపెట్టి సాహసితురా॥ ప॥

4 చింతపలిపాటివారిని చిత్తమందు నిల్పుమా ము న మి
గువట్టిమమిత మాని యింటి కిటుగుమా॥పర॥

—*తోహర*—

పరసతి నన్నిక్కావ్వనల నాహ్నిగావడంబవుగావ

కరణ కరణ నీ పదపద్మములకు నమయి విడిచి నన్ను గావ

కన్నడ—రట

- 1 చక్కెరబామ్మ చాలునె పంతుము నిక్క-ముగఁ దెలుప
తె నీ శుభవార్తలు॥ చ॥
- 2 భూనాయక నను మోహిని ముందురు మానుగఁ బ్రహ్మ
మాననపురికను॥ చ॥
- 3 ఇచ్చట నుంటు పేతు వదేమిటి మచ్చకంటి మనసు
మర్మము దావకె॥ చ॥
- 4 ఇందుచూడామణి నిష్టకామేశ్వరుఁ జెందామరలఁ బూ
జింపుదు నతలము॥ చ॥
- 5 మూల్యుట్టి నీ ముందట నిలిచెద రీ కలవాని లేమి
గావలయునె॥ చ॥
- 6 అనుఁగునెచ్చలులు నా యానతి మీరరు కనకాంగులు
దేవకన్యలు వీరలు॥ చ॥
- 7 మరునిబలంబున మది వరియిందిన పురుషుఁ డెవ్వఁడె
నీకు పూర్ణచందానఁ॥ చ॥
- 8 మనకాగ్ని వేయమాట లింకేటి మనసుకునచ్చిన
మగని నెఱుంగును॥ చ॥
- 9 చింతపలికాటికొనరి నాక్షిగఁ గాంతరొ నీమనఃకాంతుఁ
డ నేనే॥ చ॥

మ. ఇత్రైఱుంగున మోహిని నిజవృత్తాంతముఁ దెలిసియు
వలకారితనముగ్గఁ బలికియు వలచివలపించియు మోహవిచేష్టి
తంబు నెరపియుఁ బేరాసఁ గల్పించి వ్యామోహనముద్రమందు
ముంప ముగ్గు వశముగాక మరల దుక్ఖాంగదుఁడు.

కీర్తన .

- 1 ముక్తసామ్రాజ్యము మదిరాక్షి నిన్నేలింతు చిహ్నాత్రి
త్రి తని పూజింతు చిత్తములో భజింతు॥ మ॥
 - 2 కాలము గడవనేల కాముని విరిగోల బాలికి నోర్వఁజాలఁ
బలుకవు కఠినమే॥ మ॥
 - 3 పలుమాటల్లేల్ల తెమ్ము నాప్రాణము నీసాముక్త చెలిమికి
నీ జనువిమ్ము చేసెద నీ దాస్యముక్త॥ మ॥
 - 4 చిక్కితి మరుస ఓడ దక్కితి నీకు పోడ ముక్కువగొల్పు
జాడ మర్యాదయె విడనాడ॥ మ॥
 - 5 చింతింపల్లిపాటిపురి శ్రీధరుని సాక్షిగోరి యింతటినుండి
రూరి యేవఁకిఁ జొర నొయూరి॥ మ॥
- తే. అనుకు రుక్మాగిడువ క నె నమరకాంత
వీనులకు రమాయు నింపుగావిపలుకు
పార్థివోత్తరు నుడివినఫలము గలదె
నరవతు న నూననప్పియు ల్లరణిలోన.

కీర్తన .

- 1 పురుషులఁ మృతాదు పో పో పోర సామి యెఱుగుదు
మగవారియింద్రాళులములు గురితప్పినమాట ల్లూడ
విచ్చోట॥ పు॥
- 2 అక్కరగల్గినయెంత లాలింతుకు అక్కర దీరినయెంత
తొక్కినయెరు॥ పు॥

3 పూటకొక్కచోట పుష్పదేనియ లానుతేటి చంద మా
దాడ స్థిరమేడబాడ॥ పు॥

4 నీటవ్రాసినవ్రాలు నిలకడ శూన్యము స్థిటుకాడ తెల
సెరా నీటకటాంకుల్॥ పు॥

5 చింతపల్లిపాటి చెన్న కేశవుఁ గొలుచు వింతలమారి న
క్కవినయము చాలు చాలు॥ పు॥

వ. రాజా నీ పెట్టెనఁ గన్యకావ్రతభంగముం జేయం
దలంచి వినయముం జూపెదవు గాని యతివిషయము ధూర్త
లక్షణము కార్యాంశరముదాక యీమాటమన్నన యీటాట
కం జేల మెప్పుటి మట్ల న్వనఁడుత్తుడ వై నీ కేపుకడకుం బా
మ్మనటయు మక్తాగి నుండు.

10. బొల్లను దానాభతుల

నొల్లను సామ్రాజ్యవదము నొల్ల భాగ్యం

బొల్లను కీదా కేదా

బొల్లను నీ నొల్లవేల యుప్పువేటి॥

1 రస—బ్యాంకునవ్వం

1 గాత గాత మోరా గాత గాత గాత గాత గాత
ముల పాటినే పాటినే॥

2 రాను పో మక్తాగిడ రాజదండ్రాకానికార్యముటి
మాను మింతట రాను॥

3 నీకు కరపడేసెద నీలకుండా రాకఁ గోరు నన్ను విదా
కరింపక రాజు॥

- 4 వాఁడొక్కఁడై యింక వివాదమేలరా గగదు మనసు పేద
గొని భావగోచరా॥ రాను॥
- 5 పట్టుబాట మోహము నిను బాఁడుఁబాటనే పట్టుకొంటు
రాణివై ప్రబలించుచున్నా॥ రానా॥
- 6 మేలు మేలు నన్ను సమ్మీదించి చెరువ నా యాల్చిపై
స్వయాలు భూసాల చెల్లునా॥ రాను॥
- 7 పరసతుల నొల్ల ననుచు బాసజేసెద పరగనీడు పూల
పాపు బాఁడుకందెద॥ రానా॥
- 8 చింతనల్లిపాటిపురీ చెన్న కేశపు చింతనముత్రోదఁ జేతఁ
జేయుచుండుమా॥ రాను॥

—* తోపార *—

కర ముర క్రి రాజ మోహినీ కరక ములంబుం బట్టి
కరిగోమాన కరగోవాణ మిద్రె గావించితి ననె ముట్టి-
కం. కుందనపు మేడలుడున్

మందారపు తోటలందు మాడుపులందు

బొందెదవకుండు దీనికె

గందర్వుడు సాక్షి మనకుఁ గనులదరాక్షి.

వ. అని రుక్మాంగదుండు మోహిని విశ్వాసార్థంబుగ
బాసజేసి వరించుటయు నాగాంధర్వంబున కలరి మరలు కనుమ
వర్షంబులు గురిసి రాదంపతులు వ్యవృంధవిహారమున రాత్రి
గడపి మఱునాఁ డకనోద మంబున కాల్యకరణీమంబులు దీర్చి
యివ్వకామేశ్వరునకు మొగ్గి యిట్లనిరి.

శ్లోకములు — పాదములు.

- 1 శంభు శైలజాననీహర శ భో రంభిదై వ్యచక్రా బర
నృతనందనపారగంగాభ్య గుణాకర శంభు
- 2 కాళికావృషదయంగమ గుణశాలి కపాలి ఫాలాంతరీ
విలసిల్లీరి మిముక్తతోకాళి చంద్రమాలి శూరి
మతవనమాలి శంభు
- 3 అంతకాలికలుచపహరి వామాంకకలితగోరీ సతానీ
చింతపల్లిపాల్పురవిహారీ ముకటాంచితపావన గంగాల
హారీ శంభు

— శ్లోకములు —

అమితభక్తితో బాధ్యులకు గొనియాడి అచ్చోటువాసి
రమణీయతరా మందరపర్వత రాజంబును దీక్షె.

- అ. వె అచటతరులబద్ధమైయున్న సరపతి
తేజరాజు వచ్చు తీరుజూచి
కాలు నేల ద్రవ్యంగా గ రమయంకు
బల్లియొకటి బయలుపడియె నపుడు.

వ. ఇట్లు బయలుపడి ఖరాభూతభస్మయై యున్న
లింకు బల్లిని ఆ ర్రరక్షానరూ దగురుక్మాంగదూకు మేను నిపుడు
టము నాప్రభునికరన్వర్తనంబున జన్మాంతరజ్ఞానంబు గలిగి
తనవృత్తాంతము విచారించి యాగృహగోధిక పాపము కయె
నాకలొకంబున కేగిన యనంతరంబు.

కం. స్వందనమునందపేలువు

కుందరదననునిది సేన గొనియాడగఁ జా

రంధరవిభవముతోఁ గను

విందుగఁ జేరను నృపుండు విదికాపురమున్.

—* తోవార *—

జనకునిరాకను ధర్మాంగదుఁ డనుచులపలన నెఱిగి

పనివారలతో ముక్తతులతోఁ దనజనకుని నెనురేగి

మొక్కుటయునుకుక్కాంగడుండు ప్రియపుత్రుఁగఁగిలింది

అక్కరతో బురజనుల నందర నాదరించె వింది

తే. గీ. మోహిని చాను గాంధర్వమున వరించు

టాదిగావెల్లడింది ధర్మాంగదునకు

(బహ్మనూననపుత్రి) యిప్పడతి నీకుఁ

దలివరునది యన రేకు దయ దలిర్పు.

—* తోవార *—

మోహినిరాకకు ధర్మాంగదుఁడు ప్రమాదంబుం జెంది

ఆ వారిమధ్యను విడియించెను శుద్ధాచంబుం జొప్పించి.

వ. అంతటఁ గొంతకాలంబునకుఁ గాలకృమంబున శర

త్కాలం బేలెంచుటయు నాకాక్రీకమానమందు.

తే. గీ. మోహినీకృత మయినవ్యామోహమందు

మునిగి యర్మాంగదుఁడు బుద్ధిమోచపోయి

సుతతదోహలమున సురసుదతిఁగూడి

పగలురే లరయివంచెను దేగులమైర్తి.

— తోహార —

నిల్లవారువిన పురుషుం దేవుఁగునెక్కి భరి కను వేయ
నల్లివచ్చె నేకాదశి యిదె యని హెచ్చరికలునేయ
సాటెనువాక్యము రుక్మాంగదునకు శ్రీవరాధములుసోక
గాట మైయుగ్మలి కాఁగిలి గరమున దిగిచెన్వీక.

వ. రుక్మాంగదుండు త త్తరిల్లుచు బాన్పు దిగి యయ్యో
తుచ్చుంబున భోగేచ్చుం దవిలి యేకాదశీవ్రతంబు మరచితి
నెంతవానిని నెంతగురుదోహిని యనుచుం దన్నుఁ దా నిందించు
కొనుచు దక్షిణంబు.

తే. గీ. స్నానమాది నిష్ఠ సాంధ్యకృత్యముఁ దీర్చి
వ్రతముకొఱకు పరికరములు గూర్చి
నతుల హేతుల బంధువంఘంబు రావింది
పట్టమహిషితోడ భానుకులుఁడు.

కీర్తన.

ఆచరించెను రుక్మాంగదుఁడు హరివాసర మనుసువ్రతము॥అ॥

1 ఆచారవేత్తలు ఆవేశ శుభసూచకముగ పుణ్యాహవా
చనములు గావింపఁగ॥అ॥

2 తేజఃస్థిర గృహమందు మణిదీపికలు పూజాద్రవ్యంబు
లతోఁ బుష్పవహారములతో॥అ॥

3 సాద్యకారులు వైభవము మీర హృద్యం బగుపంచ
మహావాద్యంబులు మోయింపఁగ॥ అ॥

4 వీరకావ్యము నివ్యాకు తెత్త వారపథామృత లాద్య
పందిమాగధులు వేడఁగ॥అ॥

5 స్వాంతమందు సంశయము మూచి చింతపలిపాటిపురికి
ధరుని ధ్యానింపుచు॥ ౮॥

శే. గీ. తుల్సివడి లేచి మోహిని పల్లవోష్ఠి
గృహము నలువంకలం బరికించి యెందుఁ
బార్ధిపునిగానమిం బూలపాన్పుడిగ్గి
తిత్తెల్లుచుఁ గడలె నంతఃపురంబు.

— తోహర —

కడలిపట్టాంశుకముతోడ ముడిసడలిం వేసలి తోడ
ప్రిదిలిం తాలిమితోడ దానెఁ బృథ్వీనాయకు నాప్రాడ

వ. ప్రతినన్నాహముం దిలకించి మోహిని క్రోధఘూ
ర్ణితలోచన యై వల్లభుం కిట్లనియె.

బేహగ్ — ఏకతాళము .

ఏది రారాజ నర్త్య మేది రారాజా ఏది నీనై జమేది
భూభుజ॥ ఏ॥ కల్లలాడితివి యిల్లుసాచ్చితివి పల్లదుడ యావ
నికఁ బూనితివి॥ హా బాసకేసి పడబాయనంటివి కోనకారి తున
కు మోసగించితివి॥ ఏ॥ ఒట్టుబెట్టితివి పట్టుబట్టితివి గుట్టుజెడి
నాకొంప దీసితివి॥ ఏ॥ పంకిగించి చింతపలిపాటి మురాంతకుని
పై న నానెట్టితివి॥ ఏ॥

ద్వీ ప ద .

ఓరికృతఘ్నుడ్యయోరిమర్త్యగ్గ

యాకార యెంతటిహంతకుడవురా

పోదిగామనకున్న మోహమంతయును
 బూదిలోఘృతమిడ్డ పోలికగాగ
 వల్లభనీదిట్లు వ్యర్థంబుతేసి
 యుల్లంబు మరలింప నుచితకృత్యంబె
 నామీదిప్రేమఁడి నాయమపీడ
 నీమోహవార్ధిన నెట్లీడుదాన
 గడియైన నినుబాయగలన నేనిక
 దడవేల కలెమ్ము భాత్రీక యనుచు
 గరము గరమునను గడువడింబట్ట
 ధరణీధవుడు సురతరుణికిట్లువియె
 కాంభోజి—ఏకతాళము
 వదలక నాచేతులు భామా లేమా రామా
 రామాలలామః॥ వ॥

వదలక నన్నిట్లు వంచననేయంగ నేల॥ వ॥
 పడుగురు నగుదురు పడతిరొ యిదిమేరగాదు॥ వ॥
 హరివాసరవృతము జెరువంగ నీకేమిఫలము॥ వ॥
 పరిమాట దవదాటవతులకు నరనముగాదు॥ వ॥
 చింతపలిపాట్పురి శ్రీపతిసర్పింతునిక॥ వ॥

—• తోవార •—

నాకేటి మదిదాచికొనంగ నాతిరొ శ్రీపతియొన
 ఏకామిమలం గలయరాదు నే దేశాదళిగాన
 ఓకాంతామణి నీవును నావలె ముఖవాసంబుండి
 శ్రీకాంతుని బూజింతువు కమ్మా చిరసౌఖ్యంబులు

వ. అని మోహిని వికటాశ్వుతోనంటు కల్లడింపుడు.

కీర్తన.

- 1 బాగుబాగురాజా నీకుబల్కు నోరెట్టులాడె జాగుచేసి న
న్నెట్లయిన సాగవంప దలచితివా॥ బా॥
- 2 వ్రతములు గోతువులు మువవాసమల గుక్కనెల రతి
సౌఖ్యముకంటె విష్ణువ్రతమందేమి గుదియున్నది॥ బా॥
- 3 నికలు గిద్దరమాని కృసియించిఁలాభ మేమి నశరీర స్వ
ర్లోగము సమకూర్పను నేనుండగ॥ బా॥
- 4 మందెమేలమున్నెన మాటలిక జాలింపుము కండత్తుడె
గద ముజ్జగంటులకు గుల్చెదెవను॥ బా॥
- 5 చింతవలిపాటిపురి చెన్న కేశపు డతడేనియు గంతునిబా
రి॥ లోనుగాకుండనేమి యోజింపు॥ బా॥

— మోహన

ఆడినమాటలు దప్పరు సరవతులని వదిలోనమ్మి
చేడియ నిన్న భ్రమించినందులకు తెరచితె గానిమ్ము
అంటువడితి తెలులనువీడి ముక్కంటి గొలువనైతి
రంటికింజెడిన రేడణనైతిని రేడయిదనైతి.

వ. అక్కటక్కటా తేడ నిష్కారణంబు నీవలలో దనిలి
కెట్టినై వచనం బొందితి. బాలుంబాలు నింటి నై న నన్ను మంద
రాద్రీకిం కేర్పు. ముమ్మనాదేవునిం గొలిచి బ్రతికెడననిరుక్తాంగ
మబాసి రెండుమాదకుగుడిడం బరివ్రాచిరోమునియెగు నం
భ్యావలి యెడ్డమై యుట్టనియె.

శ్లో. మ.

- 1 వాడుబాడనేలా గానె వ్రాసమునేయనియనె కాదనిపెని
మిటితోడం గలహింప మనకేటికి॥ నా॥
- 2 నీవయెనుగు దిట్టిప్రీతి యజునిపట్టి వేవిధముల నీమగం
డె దేవుండని రావించి॥ నా॥
- 3 పాటలాధరి చింతపలిపాటి పురవిహారైట భారినాక్షిగ
నామాట యమ్మరంపునేట॥ నా॥

— శ్లో. పాఠ —

ప్రవిహారముని సంధ్యావరి నడవిన పలుకులకుం గోపించి
శ్రీవరాహేశ్వరము లాడెమోహినియు సంధ్యావరి నదిలించి
సురట—గూపకము.

- 1 ఇంతిట్టిప్రీతి నేమగును సంగనాది గొంతేటికినేమె
న్ద్రంతులిక జాలుంజాలు॥ ఇతి॥
- 2 పలువురు నినుబాడనవ్వ బిలువనివేరటముగ బలిగిరివి
లేనిపోని పలుకు లెన్ని నేర్పితివే॥ ఇతి॥
- 3 పగ్గెగలయామదియని పడుగురు నినుమెచ్చికోని సెగ్గు
మాలి నిన్నెవ్వతె సెప్పమని యాచించెనే॥ ఇతి॥
- 4 ముగినిమోగిల నీకుగల మహిమి జాపవచ్చితివా తగునే
వగలమూరి నీతెగువకు సంతోషించితి॥ ఇతి॥
- 5 చింతపల్లిపాటి హరినిసేదించు జాగ్రత్తై కాంతానాతో
కుమ్మకలహమేల జాలింపుము॥ ఇతి॥

— శ్రీహర —

అగ్రభార్యవనుకొని గర్వపుపలుకాడవచ్చివా
అగ్రహారమున దంబరిజ్ఞానం బలివాడెల్లడుపోపో.

వ. అని సవరిమచ్చరంబున సంధ్యావళిని దిరస్కరించి
మరలివచ్చి రాజుంజూచి మోహిని.

శవాన — ఏకతాళము.

- 1 లేచిరారా యీవ్రతమేలరా అచినేనిద్దరింపజూచి కా
ల్గడలకుండ లేచివచ్చితివటరా ఛీఛీ మూఢాత్మ లేచి!
- 2 అతికాల్యమున బలిసురత మాసించునత్యవతిని గుందిం
చు దుర్మతివి సతికింపుగాని వ్రతమేమివ్రతము! లేచి!
- 3 అండబాయక నిరతముండ గలనన్నలోచిరండ యాకుది
నేడుచుండ యీగుండతనమే! లేచి!
- 4 మాటికి జంతపల్లికాటి హరిభక్తి మదినాటినాసాటి బో
టి నవ్వగ నామాట పాటించవైతివి! లేచి!

ద్విపద

ఏటియేకాదశి యేటికార్తీక

మేటికియువవాన మేటికివ్రతము

భృతియొర నచుతోడి తెచ్చునాడైన

వ్రతముండెనని చెప్పవలదెభూపాల

పరశిశ్రుమ్రోల వివాహకాలమున

నరనరనను విడనాడనటంచు

నాడినవాక్యంబులస్మరంబులయ్యె

నిన్నింకజోసేక నీమంబు తెరచి
వన్ను గానీవృతభంగంబుజేతు.

మ. అని యాగ్రహంబున దక్షిణాహస్తముం గ్రహించి
మోహిని యీడ్వ రుక్మాంగదురక్షు.

కీర్తన—ఆరభి.

- 1 విడువిడుమూ నామోహిని చేయివిడువుమూ శుభమి
వేలుపులు పాంతలనిలచిరి పోవదొడంగను బుగ్గనమ
యియు చెడునునక్కియా కాండమెల్ల నీయదుగుదమ్ము
లకు ముక్కిదమ! విడు॥
 - 2 పాతివృత్యము భంగమగుబరికి బ్రతికూలముగా నతి
మెలంగుట నీతిగాదు నీమరుగపె ధర్మము చేతులార
పారిపూజనమ్మును! విడు!
 - 3 పతియేకార్యము గావించిన దర్శికి జెందనగు నమాన
భాగము మితిసేసి నిర్భాషించెద వయయో యతివా
బ్రతిమాలిన వివక్షెతివి! విడు!
 - 4 దంతిగమన వృతరాజముముగిసిన దదుచరి నీయిష్టాను
సారము జరింతు ఇంతవల్లి పాటి నిలయుడగు క్రికాంతుని
పడసాక్షిగపమ్మి విడు!
- కం. వృతము గలదనుచునీతో
నతివాచెప్పుటకు మరచి తది ముస్వరంబె
రతిమంథముగోరి విష్ణు
వృతరాజము వీడికొంట పరితిరవంబె.

—* తోహార *—

వేయిటికేనియు బొంకనమ్మ వదివేలకునైనను భాంక
న్యాయమువృధగాఁ జేయకుండుట నై జమెపుడునావంక.

సురట.

మానజాలనోమలి యీవృతమును || మా || మాను
కొనరాని వృతమిది ననుమానుమన నేనెట్లుమానుడు || మా ||
భూమినారాజ్యము సమస్తభోగముల విజ్ఞింతుగాని భావకొ
దేకాదశి వృతభంగమన కోర్వంగలేన || మా || ప్రిణవదమై
వెలయు నాప్రియసూనుదునుము మటన్న దునుముదుగాని హరి
వాసరమువీడ మానసంబొల్లజేమందు || మా || చింతలిపాటిపురి
చెన్న కేశపు డెరుగదా నాయంతిరంగ విశిష్టయము ప్రిగాం
రిమైనను భయములేదిక || మా ||

ఎ. అనుటయు మోహిని రుక్కాంగదుని మనోనిశ్చయ
మునకు దిగులొంది అహా కార్యంబుదప్పి నింకేమి సేయుదాన
నని చయ్యన నొకకృత్రిమంబు బన్ని రాజేంద్రునికట్లనియె.

కీర్తన.

ఓకోకి దుర్మతి యిదిమేరా దుర్మతి గారాబంటున గని
పెంచిన కుమారు దునుముదననోరట్లాడెను || ఓ
ప్రీహత్యలు శిశుహత్యలుజేసిన దోహమెన్నటికి దొ
లగునురా || ఓ ||

చింతలిపాటి కోనమ్మ కులంతముజేయ నిధోగతి
గాదా || ఓ ||

తోహర.

అతికణిమములగు మోహినివాక్యములాలకించి పెరగండి
ప్రతివచనంబులు మానియిందెనరవతి విభ్రాంతింతెంది

అ॥ అశనికల్పమైన యాలాపములకు

సంధ్యావధి వధూటి తల్లడిల్లి

దుఃఖవాద్ధిమనిసి తోహోడ మోహిని

కాంత కిట్టులనియె గదియనేగి.

ఫీల్ — అట.

1 శ్రీకుమారునితోలు మాకుమారునిజంప నీ కేమివగ జేసెనె
నిర్దయురాలా॥ శ్రీ॥

2 కాకిగన్నచిడ్డ కాకిమద్దను లోకో॥ విసలేదట నిర్ద
యురాలా॥ శ్రీ॥

3 రాజనీవాడైన రమియింపవె యువరాజు గూల్చనేటికె
నిర్దయురాలా॥ శ్రీ॥

4 ప్రాణముండిన యడవిబలుస్తాకై నదిని మానుడు బ్రతు
కుగదె నిర్దయురాలా॥ శ్రీ॥

5 చింతవలిసాటి చెన్నకేశవస్వామి కెంత భారమాయెనే
నిర్దయురాలా॥ శ్రీ॥

వ॥ ఓసి నిర్దయురాలా గొడ్రాలు చిడ్డకుట్టెరుంగదనట
కల్లా నీవు గొడ్రావువుగాన బుక్కుని గడలేర్పుమంటిని కటకటా
నీనాలుకెటులాడెనె యెట్టి దుష్కర్మమున కొడిగట్టితివె చెఱకు
దియ్యునిది యని వ్రేళ్ళంట నమటుదురా దురాత్ముగాల యా

భూపతివ్రతంబు మానుప బ్రహ్మాదుల కలవిగాదు నీవా చెరుప
సమకట్టితివి చాలుంజాలు. నిలునిలుమని ప్రాణేశ్వరుదిక్కు
మొగంబై.

తోహర.

నూనవనాయకవినుము మాధవుడోమాధవుడో వాగ్ధవుడో
మానసశుద్ధి బరిక్షించుట కిమ్మానిని బంషగనోవు
కం॥ గాన వృధా శంకింపక .

నూనునిదునుమాడి సకలసురలు మెచ్చనీ
నూన్మతము గాచుకొనుము
ధరానాయక పొల్లువోని వ్రతనియమముకై॥

ప॥ తొల్లింటిపెద్దలు తమతమ పుతకళత్రములనై న
న్వశకీరంబునై న ధారవోసి యశోధనం బార్జించిరని వింటిమి
మీరెల్లయున సాహసించి వ్రతహానికాకుండఁ జక్కజేయుడని
బోధింపుచుండు సమయంబున మోహిని మరల నిట్లనియె॥

హిందుస్తానితోడి.

- 1 మీకు లేనికరుణ మా కేటికి భూరమిగా మీ కుమారు
జంపికోన మీ కేబుద్ధి బాడమెనా॥ మీ॥
- 2 చంపుమురాసుతాని పరికింపుము ముందుగతిని జంపవేని
వ్రతము వర్జించుట నామతము॥ మీ॥
- 3 చింతవల్లిపాటి హరిసేవ మదిని నాటి వంతుమున నాబోటి
పరభామ కురవమైన మేటి॥ మీ॥

తే॥ గీ॥ తల్లిదండ్రులు వ్రతముకై తల్లడిల్లు
భంగి వినితానభద్రభావంబు మీర

సమలగుణఖండైస ధర్మాంగదుండు
సరగవిచ్చేపె నావృతస్థానమునక॥

కం॥ వచ్చినపుడుని గనుగొని
మచ్చితో నెదురువోయి మనుకులతలకుం
డచ్చిరుతవాని గాగిట
గుచ్చి దయారసము గడలుకొన నిట్లనియె॥

జంఝూటి—ఏక.

1 రమ్యత సర్వోత్తమముగు వ్రతరాజముగందువు కదలి
వేగిరము॥ ర॥

2 కమ్మనివిలుకానిమించు గారాము మద్దులకట్ట॥ ర॥

3 ఇందిరకు ఫణిశయనునకు నిలువేల్పులకు మొక్కుము
బిడ్డా, వందనమ్ముకేసి సభకువచ్చి కూర్చుండుము॥ ర॥

4 వృతముకై మీసవ్రతమృతొ బ్రతినబూనుకొంటి నేడు
క్షీతిలోన ధర్మస్యత్వరితాగతియనివచ్చియిత్తుగాన॥ర

5 చింతపలిపాటిపురి చెన్న కేశపువెద లొనమ్మి నిశ్చింత
బూని కొడుకానీడు శిరముగోయఁ బిలచితి॥ రమ్య॥

తే॥ గీ॥ అనిన దనయాడనియె పయ్యనీవేకాద
శీవృతంబుకొఱకు చేసినట్టి
ప్రతిసదీర్పునాదు పాగి మీయఁబడిచ్చి
యంతకంటఁ బుణ్యమెద్ది తండ్రి॥

తోడార.

నందను దునుమగరాదను నీమది నందిగ్ధంబుగి
పొందుగనిప్పుని సాగింపుము గోవిందుని గొనియాడి॥

వ॥ అదిగాక యనిత్యంబు జరామరణ దూషితంబు
న్యాధిగ్రస్తంబు జగుప్సింపజేసె యీశరీరమందు నాకు మమ
త్వాభిమానంబులు లేవు వ్రతముకై శ్రీపతికి జేహమర్పించి
కాశ్వతసుఖం జనుభవించెదనని పచ్చాననస్థుడైన కుమారుం
దిలకించి రాజవరమేశ్వరుండు.

—• తోహార •—

కరఖడ్గము ఝలిపించి యెత్తనోగా మోహినివీక్షించి
ధరణీశా నిలునిలుమని పలికె న్దక్షిణకరము గ్రహించి
కీర్తన.

కన్నకొడుకుం జంపనేటికి! అయ్యయెఱ్ఱా॥ క॥
ఎన్నోనోముల్ మున్నునోచి చిన్నారిపాపని గన్నవార
లో కన్నమమకారము గాలిపోయెనా॥ క॥
క్షీతిలోకులలో సుహీనులకు గతులులేవనుచు న్న
తులుమొరలిడ గతియెటుంగ వేరా మతినిహీనుడా॥ క॥
యింతలంత ల్పంతేదిరా చింతవల్లిపాటి శ్రీవానిసాక్షిగ
వాంతకిడా చాలుంజాలు నిల్వరా॥ కన్న॥

—• తోహార •—

అటకానీయ జేయజాలకీ హానిదనన వ్రతమనకై
వరతనయుని దెగటార్చబూనితిని వల్లభ పన్నదయనకై
దబ్బరవల్కులు మోక్షంబనునది ధరణీప మొందునులేకు
మబ్బరమిచ్చి చెలువునీడు ప్రెంపుట మానుమిట్టిపనికగడు

వ. అని రాజునకు మెప్పుట్టుం దెల్పి ధర్మాంగదుని
జూచి.

శీలు—అట.

- 1 లేచిపోమ్మా తనయా లేచిపోవయా నీచమరణముగోర
నీ కేటికయా॥ లేచి॥
- 2 తల్లిగాదిది పెద్దదెయ్యంబుగాని తల్లితనయనిపైన దయ
దప్పనటరా॥ లేచి॥
- 3 తండ్రిగాడువీడు చానవుడుగాని తండ్రి కొమరుని జంప
దలచునా కుత్తా॥ లేచి॥
- 4 శూరధర్మముగాదు సుతుడ లేలెమ్మ వీరస్వర్గపుతోవ
జెలకీ కొనుమయ్యా॥ లేచి॥
- 5 రాకుమారునకు బర్రాకమనిసి నేకాదశీమరణ మెం
దైన గలదె॥ లేచి॥
- 6 చింతవల్లివాటి చెన్నకేశవుడు గొంతుకోతకు ముక్తి
గూర్చునాచిడ్డ॥ లేచి॥

వ. మరల రాజు దిక్కుమొగంబయి యిట్లను కఠినహృ
దయా ! ఇంకను కత్తిడింపవుగా కొడుకుం జంపి కోడలి గో
డెట్లుచూడగలవు చూడంజూడ నీనడువడి కట్టివోయె కోడలి
తలకుం జట్టుమన్నట్లున్నది.

అ. 31 ఒక్కకొడుకుగాని ఒక్కకోడలిగానము
దిక్కువీడె నొకఁ డేరిజూడ

మూడుపేరు లేని పేరానగున్న నీ
వృతము దేవుడెరుగు వదలుమిరన॥

ప॥ నావుడు రుక్మాంగదుడు చిఱువగవునగి బ్రహ్మాం
దాధు లడ్డపడినను బ్రతిజ్ఞమాననని మోహిని నవ్వలకం
నోది॥

తోహర.

కీలనున్న ఖడ్గమున వ్రేయగా క్రీలోలుని కృపచేత
పూలహారమై చుట్టుకొనియె రావుతుని కంఠంబునకు
మరలనొక్క కరవాలమువిసరి కుమారునిమెడ నేవ్వయూ
వీరితునకలై నేలబడియెనా వేలుపు వెలంది యరయా॥

ప॥ అత్తరి తనయత్నంబు నిష్ఫలంబగుటకు రుక్మాంగ
దుండువెరగంది తనలో చూడై వమా ! యిదియేమిమింత యునేక
కతుర్రాజవ్య శిరోనికృంతనంబగు నాయుధము రాచపిన్న
వాని కంఠనాళముం ద్రెంప నోపదయ్యె. వాడి చెడెనో లేక
యన్మద్యోస్సారంబు విస్సారంబయ్యెనో గాక యిది పరాత్ప
రునిమాయయో తెలియఁజాలనని మహాక్రోధంబున వేరొండు
కరవాలము కేలనంకించి యిటునియె॥

తే॥ గీ॥ వేదములునత్యమగునేని విష్ణుపాద

ధర్మ నాయందు నిచ్చలుం బ్రేలునేని
నత్యవంతుడనేని యీసారి సుతుడు
కంఠలుంకనుడగుగాక క తిచేత॥

వ॥ అని కుమారుని నరుకగోవ భక్తరత్నావరణంతుఁడైన భగవానుడు పక్షివాహనుడైన తక్షణంబ సాక్షాత్కరించి ధర్మాంగదున కడ్డమై॥

రస.

ఆగుమాగుమోము భూవతి రుక్మాంగ॥

- 1 భేగిరింపవలదు నీనీరవృత్తిము మెచ్చుకొంటి॥ ఆ॥
- 2 నీమనస్సంశుద్ధి జెలియగా రాజీంద్ర సురకామిని మోహినివచ్చెను కామినదిజేర నీనోము సఫలమాయె నేడు॥ ఆ॥
- 3 చింతవలిపాటిపురమ నా జెలగుచున్నట్టి చెన్న కేశవద నేనేరా సంకలంబునీకునాదు సాయుజ్యపరవికొనసితి॥ ఆ॥
- ఆ॥ తక్షణంబయెకుట సాక్షాత్కరించిన
దివ్యపురుషు విష్ణు దేవుఁజూచి
నాటుకొంద వైచి కేలుంగవ మొప్పి
భాగవతుడు మిగుల బ్రస్తుతించె॥

రస.

- 1 నన్మరియి చెదనిను జగదాధారా॥ శరణాగతజన భయ విమోచక శాష్టాశరానన మోక్షసాధనా॥ స్త్రీ॥
- 2 మత్స్యహవ కూర్మన్యహవ యచ్చాచ్ఛ, నృశింహ వరాహావతారస్త్రీ॥
- 3 రామహవ రఘురామహవ బలరామహవయో నా మనరూపా॥ స్త్రీ॥

4 బుద్ధరూప కలికన్వరూప పృథివీ త్రిలోక విమోహన
రూపాః సత్త

5 చింతలపలిపాట్పురిమాధవచెన్న కేశవశ్రీతనిదాశివాస॥స॥
వ॥ అని వినుతించు భక్తునకు భక్తకామదుండఃయె॥

తొహర.

నీకుమారునకు నీభార్యలకు నీ పరివారంబునకు

వైకుంఠావాసము గల్పించితి వనుధనాయక తునకు॥

వ॥ మఱియు ద్వాదశశీరాగోత్రరక్షణంబున నిద్రించు
మమము సుశృంగభయము నీ మోహిని యడవారించుగాత !
హ్లాదిదుడు తన జీవితకాలంబుదనుక ధరా పరిపాలనంబు
వించి యామీదఁ బరమవనంబున కేతెంచుంగాన నీరాజ్య
మనకుఁ బట్టాభిషిక్తుఁ గావితమని తగువారినంపి నముదోదక
లం దెప్పించి యద్దేవతా స్వాభౌమండు ధర్మాంగదుఁ
కుగంగ సామ్రాజ్యధురంధరుండేసి,

తొహర.

అచలదాగ్ధిమూ రాజ్యమేలు ధర్మాంగదయని దీవించి .

ప్రాచుర్యంబుగ మధ్యక్షుడవై ప్రబలుమనియె గరుణించి॥

వ॥ అంగ నాకమలాకాంతుఁడు రుక్మాంగదు నీతని
ర్యం నూర్చుర దివ్యవిమానం బెక్కించినాని పరమవనంబు
న గొంపోయెనని మాతఁడు శౌనకాదుల కెఱింగించెన
క్మామలు మాతంబునగించి రుక్మాంగదుని వీరవ్రతమునకు
మృదు భుజీభృంజరి.

కం॥ ఏకాదశీ మహర్తవ్యము

బ్రాహ్మణముగ నెవ్వరోని బలియందినచో

శ్రీకాంతుని కృపచేతను

వైశంకావాసమయ్య వారలకుఁ దుదిఁ॥

ఇది శ్రీ మద్వంగం దిగ్వికృష్టము కవిప్రసాదే

తంతైన యశ్శాన్తదశాశ్రమము

గేయ ప్రబంధము నవ్వం॥

సంపూర్ణము॥

10511

